

ÅRSRAPPORT FLORAVÄKTARNA 2021

2022-03-27

Stort tack till alla som på något sätt bidragit till Floraväktarverksamheten 2021!

Bakgrund

Vad är floraväkteriet?

För att kunna bevara hotade växter krävs att man har aktuell kunskap om var arterna finns och om de ökar eller minskar. Floraväkteriet innebär att kända växtplatser för hotade arter besöks regelbundet. Vid varje besök räknas hur många exemplar som finns av arten. Man noterar också eventuella hot mot växtplatsen eller växten. Vid floraväkteri följs en standardiserad metodik. Det gör att resultaten från olika år och olika delar av landet kan jämföras. Resultatet rapporteras i Artportalen och kan sedan användas för utvärdering och analyser. Genom regelbundna rapporter om arternas numerär är det möjligt att följa deras utveckling och vid behov vidta åtgärder för att bevara en viss art och dess livsmiljö. Det kan vara åtgärder på en specifik lokal eller mer generella åtgärder.

Kunskapen om arternas tillstånd används på många olika sätt i naturvårdsarbetet. Sammanställningar av Floraväktarnas uppgifter är viktiga underlag för bedömning av vilka kärlväxter som ska vara rödlistade i Sverige, för att följa utvecklingen i vår natur inom miljöövervakningen, för att bedöma om vi närmar oss och kan uppnå miljömål och för internationell rapportering om miljötillståndet i Sverige. I Sverige är man idag beroende av ideella krafter för att samla in den här kunskapen. Det är här floraväktarna kommer in.

Floraväktarna är ett nätverk av naturintresserade personer som är med och bevakar och ökar kunskapen om våra hotade växter. Idag är vi ungefär 500 floraväktare. En del är flitiga och floraväktar nästan varje ledig stund under sommarmånaderna. Andra besöker årligen någon eller några växtlokaler i närheten av där de bor. Varje litet bidrag är viktigt.

Uppdraget

Svenska Botaniska Föreningen har på uppdrag av SLU ArtDatabanken åtagit sig att tills vidare och med långsiktig inriktning ansvara för nationell samordning av floraväkteriet. Uppdraget regleras genom avtal mellan parterna som gäller från och med 2005-03-01 och uppdaterades senast 2008-04-25.

Uppdraget innebär att Svenska Botaniska Föreningen

- samordnar floraväkteriet i Sverige
- utvecklar verksamheten i en positiv riktning
- tillsammans med SLU ArtDatabanken söker ekonomiska bas- och extraresurser för verksamheten
- tillsammans med SLU ArtDatabanken styr utvecklingen av Artportalen för att bättre anpassa den till floraväkteriet

Verksamheten 2021

Organisation

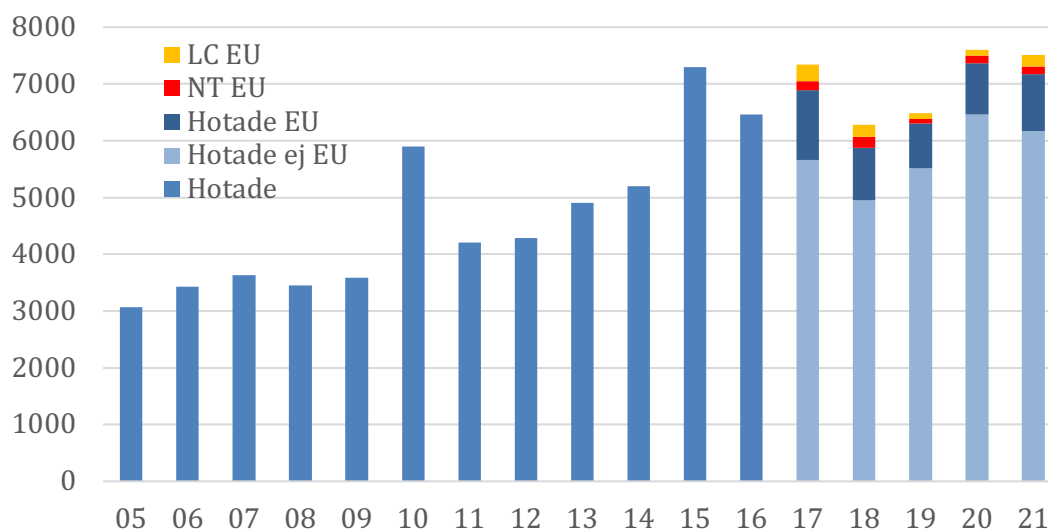
Svenska Botaniska Föreningen ansvarar för den nationella samordningen av floraväkteriet. Det görs genom en halvtidstjänst som sedan 1 mars 2020 har innehafts av Sofia Lund. De lokala botaniska föreningarna sköter koordineringen i sina respektive geografiska områden.

Den viktigaste arbetsuppgiften för den nationelle samordnaren är att stötta de regionala samordnarna i deras jobb med floraväkteri, hantering av data i Artportalen och validering av hotade arter. Detta sker via telefon, mail och möten. Stödet anpassas efter behovet i respektive region.

Under året har en särskild satsning gjorts för att få i gång floraväkteriet i Kronoberg där verksamheten under senare år har varit begränsad. Under året har datat i Artportalen kompletterats och städats. En ny floraväktarsamordnare, Uno Pettersson, har tillsatts och han har lyckats få ihop ett gäng om sju entusiastiska floraväktare. Riktigt roligt att se den här utvecklingen!

Antal floraväktade lokaler

Under året har 9 636 lokaler floraväktats, 7 514 av dem är lokaler för hotade arter och EU-arter (Annex 2, 4 & 5). Den senare siffran brukar ligga mellan 6000 och 7000, så årets insats är mycket bra.

Figur 1: Diagrammet visar antal floraväktade lokaler för hotade arter och EU-arter under perioden 2005–2021.

Validering

Valideringen har löpt på bra i delar av landet. Ett par av de lokala botaniska föreningarna har gått igenom merparten av sina floraväktarposter. I andra föreningar har man under året kommit igång med uppgiften. Vid årsskiftet 2021/2022 var 48% av alla floraväktarposter i Artportalen validerade.

Den nationelle samordnarens roll är att stötta, supporta och underlätta de lokala föreningarnas arbete med validering. Samordnaren deltar även i en valideringsgrupp med syfte att utveckla Artportalens funktioner för validering och få dem i bruk.

Floravård

Flera av de lokala botaniska föreningarna har ett etablerat samarbete med sin länsstyrelse kring floravård. På en del håll gör föreningen själva floravårdande åtgärder (då i samråd med såväl länsstyrelsen som markägare), bland annat så fagar och slåttrar man gamla slätterängar och restaurerar viktiga växtplatser. För bland annat mosippa, tidig fältgentiana och finnögonröst bedriver man förnygringsförsök för att se vilka metoder som ger bäst utfall.

De lokala föreningarna hanterar även ett stort antal ärenden där olika projekt (bygglov, kabeldragning osv) berör växtplatser för rödlistade arter. I en del ärenden författas skrivelser och i andra åker man ut i fält tillsammans med entreprenören och visar på var växtplatsen finns och diskuterar lämpliga åtgärder för att undvika skada. I en del fall har man även gått till länsstyrelse och/eller polis då det funnits tecken på att artskyddsbrott.

Floraväktarläger

Floraväktarläger är en viktig del av verksamheten. Många floraväktare hämtar i dessa läger entusiasm för att fortsätta sitt ensamarbete på hemorten. Att delta i floraväktarläger är också en bra inkörsport för nybörjare. Genom att kraftsamla tillsammans under några dagar får man mycket gjort och kan uppdatera och validera data i Artportalen för de besökta lokalerna.

Under 2021 ordnades två floraväktarläger. Årets första floraväktarläger hölls i Ulricehamn i Västergötland 9–13 juni. Vi var tretton deltagare som under de fyra inventeringsdagarna besökte ca 250 lokaler i Ulricehamn och Tidaholms kommuner. Vi fokuserade i första hand på trollsmultron som blommade fint. Det andra floraväktarlägret hölls i Sunne i Värmland 4–8 augusti. Där var vi tolv deltagare som under de fyra inventeringsdagarna besökte ca 130 lokaler. Vi fokuserade främst på daggvide och strandlumner och rörde oss mestadels längs Klarälven. Under båda lägren floraväktade vi även andra arter som det var bra tid på året att eftersöka. Vi var noggranna med att ta ordentliga koordinater och kunde på så sätt justera och precisera många floraväktarlokalerna. Med detta nya data har också många äldre fynd i området

kunnat valideras. Flera av deltagarna var nybörjare som under lägren fick en bra introduktion till hantverket. En utförligare rapport från lägren finns i bilaga 2 och 3.

Samordnarträff

För att stötta de regionala samordnarna ordnas regelbundet träffar dit alla regionala samordnare bjuds in. Under en helg botaniserar vi tillsammans och diskuterar utmaningar med floraväkteriet. Dessa träffar är ett viktigt sätt för nationell samordnare att nå ut till regionala samordnare om hur vissa saker ska göras. Det är ett värdefullt tillfälle att diskutera svårigheter och dela med sig av lösningar på olika problem. Och inte minst ett sätt att entusiasmera och peppa de regionala samordnarna.

Under 2021 ordnades en sådan träff i början av september i Halland. Det var god uppslutning med hela 19 deltagare. Det märktes att det fanns ett uppdämt behov av att träffas efter ett år av inställda aktiviteter. Det var också ett bra tillfälle för flera nya floraväktarsamordnare att komma in i gemenskapen. Tack till Lars-Erik Magnusson som visade oss runt i några av Hallands botaniska pärlor!

Floraväktar-app

Under året lanserades en app för floraväkteriet. Appen finns för både Android och IOS. Floraväktar-appen användes av ett flertal floraväktare under året och de som använde den anser att den är ett stort lyft för floraväkteriet. Framför allt för att den möjliggör floraväkteri utan större planeringsinsats eller utskrift av kartor. Drygt 660 floraväktarrapporter kom under året in via appen. Inför nästa säsong kommer en del funktioner förbättras ytterligare.

Floraväktarmanual och annat stödmaterial

En handledning om floraväkteriet och annat stödmaterial som kan vara till hjälp för den enskilde floraväktaren finns på Svenska Botaniska Föreningens hemsida www.svenskbotanik.se/floravaktarna.

Under året har även en handledning och annat stödmaterial till floraväktarsamordnarna uppdaterats och distribuerats till dem det berör. Bland annat nya floraväktarsamordnare har haft god hjälp av dem att komma in i uppdraget. Det har även tagits fram en presentation för nybörjare. Tanken är att floraväktarsamordnarna med stöd av den ska kunna berätta om vad floraväkteriet är, varför man floraväktar, hur man gör, och visa hur man använder FV-appen.

Information, artiklar och rapporter

Att sprida information om floraväkteriet är ett sätt att hålla entusiasm och engagemang uppe hos dem som floraväktar, att sprida intresset och rekrytera nya floraväktare och att få myndigheter och andra som på olika sätt arbetar med naturvård att förstå vikten av det arbete som görs. Information om floraväkteriet sprids i olika forum och formuleras

för olika målgrupper. Under året har information om florasvåreriet spridits bland annat genom:

- Uppdaterad information om florasvåreriet som finns på Svenska Botaniska Föreningens hemsida.
- En uppdaterad florasvårerbroschyr som togs fram under våren. Skickades ut till alla samordnare och finns på lager.
- Artiklar och reportage som har publicerats i Svenska Botaniska Föreningens två tidskrifter.
- Inlägg i Facebookgruppen Florasvårerna som vid årsskiftet 2021/2022 hade 700 medlemmar.

Under året har ett flertal artiklar och rapporter om rödlistade växtarter publicerats där data från florasvåreriet har använts. Dessa artiklar och rapporter bidrar till förståelsen av de rödlistade arternas ekologi, kunskap som är avgörande i arbetet med att bevara biologisk mångfald.

I bilaga 1 listas en del av alla de artiklar och rapporter som på något sätt anknyter till florasvåreriet som har publicerats under året.

Dialog SLU ArtDatabanken

Samordnaren för en kontinuerlig dialog med SLU ArtDatabanken om hur insatserna ska prioriteras, vilka arter det just nu behövs mer data om och hur florasvåreriet bäst bör göras.

I arbetet ingår även att kontinuerligt stöta på SLU ArtDatabanken om en fungerande florasvårermodul i Artportalen som kontinuerligt förbättras. Vid två tillfällen under året har önskemål om förändringar sammanställts och skickats till SLU ArtDatabanken.

Under året har Sofia även deltagit i Artportalsrådet, en nationell valideringsgrupp för kärlväxter och i SLU ArtDatabankens expertkommitté för kärlväxter.

Florasvårerarråd

Sedan 2008 finns ett florasvårerarråd om fem personer. Gruppen har en rådgivande funktion och är ett diskussionsforum för att ge samordnaren stöd i verksamheten.

Florasvårerarrådet består i dagsläget av:

- Jan Andersson, Svenska Botaniska Föreningen och florasvåreransvarig i Stockholms län
- Mora Aronsson, Svenska Botaniska Föreningen och florasvåreransvarig i Uppsala län
- Margareta Edqvist, florasvårersamordnare i Jönköpings län och tidigare nationell samordnare
- Sebastian Sundberg, SLU ArtDatabanken
- Åke Widgren florasvårersamordnare i Blekinge län

Floraväktarrådet har ett möte årligen i november/december. Detta år träffades vi i Nässjö 2021-12-03 för att summera årets verksamhet och planera 2022 års verksamhet.

Ekonomi

För 2021 års verksamhet erhöll Svenska Botaniska Föreningen 250 000 kronor av Naturvårdsverket genom stödformen ”Bidrag till ideella miljöorganisationers arbete”.

SLU ArtDatabanken/Naturvårdsverket bidrog med finansiering för de båda floraväktarlägren.

Floraväktar-appen har finansierats med medel som föreningen erhöll i en jubileumsgåva 2010.

Finansieringen av floraväktariet är ett huvudbry.

För att på sikt hålla verksamheten ute i landet igång är det viktigt att den ekonomiska ersättningen för floraväktariet kommer upp i en nivå som dels täcker kostnader för verksamheten, kan vara till exempel kostnader för möten och båtresa om man behöver komma ut till öar, och dels gör det möjligt att betala ut bilersättning till aktiva floraväktare. De bidrag vi idag får från Naturvårdsverket står inte längre i proportion till kostnaderna. Det kunskapsunderlag som floraväktarna ideellt bidrar med är en förutsättning för att hålla en hög nivå på svenskt naturvårdsarbete, att göra rätt prioriteringar och insatser och i förlängningen ett måste i bevarandet av biologisk mångfald. Floraväktarna samlar in detta kunskapsunderlag på ideell basis men det ska inte vara förenat med en kostnad att göra detta arbete.

Svenska Botaniska Föreningen har en dialog med SLU ArtDatabanken och Naturvårdsverket om att hitta andra former för finansiering som bättre motsvarar det arbete floraväktariet bidrar med.

För 2022 års verksamhet har vi har sökt 1 320 000 kr från Naturvårdsverkets ”Bidrag till ideella miljöorganisationers arbete”. Beslut om eventuell tilldelning väntas i början av 2022.

Vi tittar även på möjlighet till finansiering från annat håll.

Bilagor

1 Publicerat under året

2 Sammanfattning av 2021 års floraväktarlägre i Ulricehamn

3 Sammanfattning av 2021 års floraväktarlägre i Sunne

Bilaga 1: Publicerat under året

Här listas en del av det som under året har publicerats om floraväkteriet och om rödlistade arter baserat på data från floraväkteriet. Kortare notiser om vad som är på gång har ej tagits med.

Svensk Botanisk Tidskrift och Vilda Växter

- Lund, S. *Utplantering av sällsynta växter*. Vilda Växter 2021 (4): 4–7
- Martinsson, M. *Sippan som bara finns på Gotland*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 156–161
- Mörk, M. *Stor ökning av smalbladig lungört i Vetlanda*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (2): 70
- Nilsson, E.V. *Bättre sent än aldrig*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (4): 197
- Nilsson, E.V. *Flitiga floraväktare gör fint fynd*. Vilda Växter 2021 (2): 28–29
- Nilsson, E.V. *Glädjen i floraväkteriet!* Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (2): 69
- Nilsson, E.V. *Vi testar den nya floraväktarappen*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 188–189
- Rydberg, H. *Min upptäcktsfärd bland Västerbottens maskrosor*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 168–177
- Stridh, B. *Hur används uppgifterna från oss floraväktare?* Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 184–185
- Ståhl, P. *Ny kunskap om knottblomstrets ekologi*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 178–183
- Sundin, H. *Bergviol startar floraväkteriet i Medelpad*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 133
- Widgren, Å. *Blekinges sista mosippor uppgrävda*. Svensk Botanisk Tidskrift 2021 (3): 134

Regionala tidskrifter

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, Th. *Några fynd 2020–2021*. Krutbrännaren 2021:2
- Blomgren, E. *Att vara floraväktare*. Calluna 2021:4
- Blomgren, E. *Rödlistan för Bohuslän 2020 med senaste besök och antal lokaler*. Calluna 2021:2
- Bäckström, L.-Å. *Skogsfru på Litsnäset*. Rödblåran 2021:2
- Carlsson, I. *Floraväkteri med tema knottblomster*. VÄX 2021:2
- Ferm, L. *Raggav funnen på Fästningsholmen i Kungälv*. Calluna 2021:3

- Frostberg, K. *Floraväkteri på skjutfält*. Daphne 2021:1
- Ingmansson, I. & Petersson, J. *Gotlands Botaniska Förening 40 år*. 2021:1
- Johansson, M. & Sahlin, E. *Rödlistan för Västergötland 2020 med senaste besök och antal lokaler*. Calluna 2021:2
- Johnsen, A. *Stor låsbräken i Västjämtland*. Rödblåran 2021:2
- Kannesten, C. *Något om floraväkteri på Dal 2020*. Natur på Dal 2021:1
- Kannesten, C. *Något om floraväkteri på Dal 2021*. Natur på Dal 2021:2
- Magnusson, M. *Dvärglin i Skåne*. Botaniska notiser 2021:2
- Mattsson, T. *Borstsäv återfunnen i norra Bohuslän*. Calluna 2021:1
- Olsson, K.-A. & Wigermo, Ch. *Skogsveronika i Skåne*. Botaniska notiser 2021:3
- Petersson, J. *Nyheter i Gotland flora 2020*. Rindi 2021:1
- Risberg, B. *Vit kattost Malva pusilla i Torsåker i Gästrikland*. VÄX 2021:2
- Ståhl, P. *Ny kunskap om knottblomstrets ekologi*. Rödblåran 2021:1
- Svensson, K. *Spetsnate i Skåne*. Botaniska notiser 2021:2
- Tedebrand, J.-O. *Maja-Klara i Kåski har funnit orkidén skogsfru*. Rödblåran 2021:2
- Tryggesson, O. & Tryggesson, K. *Dvärgseradella i Skåne*. Botaniska notiser 2021:2
- Wahlsteen, E. *Om några naverlönnar i Skåne*. Botaniska notiser 2021:2
- Widgren, Å. *Blekinges sista mosippor uppgrävda*. Blekingeblåddran 2021
- Widgren, Å. *Småvänderot i Blekinge*. Blekingeblåddran 2021
- Johansson, J. Th. *När där det dags att dödförklara en art? Del 2a*. Botaniska notiser 2021:1
- Olsson, K.-A. & Wigermo, Ch. *Strandsötväppling i Skåne*. Botaniska notiser 2021:1
- Svensson, G. *Åkersyskans fortsatta minskning i Skåne*. Botaniska notiser 2021:1
- Johansson, J. Th. *När där det dags att dödförklara en art? Del 2b*. Botaniska notiser 2021:2

Övrigt

- Länsstyrelsen Skåne: *Övervakning av Kärlväxter i Skåne 2015–2020*.
- Rostö, E. *Changes in alpine plant population size in response to climate change*. Examensarbete I biologi vid Uppsala Universitet.
- Lindell, T., Ehrlén, J. & Dahlgren, J. *Weather-driven demography and population dynamics of an endemic perennial plant during a 34-year period*. Journal of Ecology

Bilaga 2: Sammanfattning av floraväktarläger i Ulricehamn 2021

Det första av årets två floraväktarläger hölls i Ulricehamn 9–13 juni. Vi var nio deltagare. Enstaka dagar fick vi förstärkning av lokala botaniker så totalt var vi tretton inventerare. Flera deltagare var vana floraväktare medan andra lärdes upp. Under dagarna åkte vi ut två och två åt olika håll och inventerade. På kvällarna summerade vi dagen, diskuterade svårigheter och planerade för nästa dag.

Vi bodde på vandrarhem vid Årås kvarn, en rofylld plats ute på landet där man varsamt hade renoverat en bruksmiljö med kvarn och andra äldre byggnader. Här kunde vi bada i bäcken, promenera i fina miljöer och fick fantastisk frukostbuffé serverad i kvarnen.

Fokusarter under lägret var trollsmultron och smalbladig lungört. Länsstyrelsen gjorde en egen inventering av smalbladig lungört så vi kom överens om att de skulle inventera i skyddade områden och vi tog lokalerna som inte har något skydd. Länsstyrelsen hade även som önskemål att vi skulle inventera källblekvide så det gjorde vi. Vi rörde oss i Ulricehamns och Tidaholms kommuner och passade på att floraväkta allt som det var bra inventeringstid för i mitten av juni. En grupp gjorde även en avstickare in i Falköpings kommun en dag. Nedan ges en artvis sammanställning av våra besök. Totalt besöktes ungefär 250 lokaler. Vi var noggranna med att ta ordentliga koordinater och kunde på så sätt justera och precisera många floraväktarlokalerna. Med detta nya data har också många äldre fynd i området kunnat valideras.

Trollsmultron VU

Den fina blomningen av trollsmultron var nog den stora behållningen från lägret. Arten växer i torrbackar som ofta är lätt tillgängliga och eftersom den blommade så fint var de lätta att hitta och räkna. Vi hittade även en del nya lokaler för arten. Arten noterades på 80 lokaler. På 22 lokaler kunde arten inte återfinnas. Totalt räknade vi närmare 7000 plantor!

Smalbladig lungört EN

Smalbladig lungört eftersöktes på 34 lokaler och återfanns på nio av dem. Smalbladig lungört är lättare att hitta tidigare på våren när den blommar, nu var den överblommad och det var bladrosetter vi fick eftersöka. På en del av de platser där vi inte återfann arten kan den nog finnas kvar med enstaka plantor. Men på flertalet lokaler var miljön inte längre lämplig. Hårt bete, igenväxning och näringstillförsel hade förändrat miljön på flera av platserna.

Källblekvide VU

Källblekvide eftersöktes på 16 lokaler. Tyvärr var utdelningen dålig. Flertalet lokaler hade förändrats påtagligt, genom igenväxning och näringstillförsel. Vi återfann arten endast på tre av lokalerna.

Blågrönt mannagräs VU

Blågrönt mannagräs eftersöktes på 18 lokaler och återfanns på sex av dem. Det visade sig att vi var lite för tidigt ute på säsongen så resultatet är nog inte helt rättvisande. Arten bör floraväktas igen lite senare på säsongen.

Källgräs VU

Källgräs eftersöktes på tre lokaler och kunde inte återfinnas på någon av dem. Vi kan dock ha varit ute lite för tidigt för att hitta källgräs så de bör eftersökas igen lite senare på säsongen.

Lungrot VU

Lungrot eftersöktes på fem lokaler. Flera av dem var gamla uppgifter men trots det återfann vi arten på fyra lokaler, en av dem med rik förekomst där 400 plantor räknades. Efter årets och förra årets inventeringsläger kan vi konstatera att detta är en art som det är väl värt att eftersöka även på äldre lokaler som kanske inte har besökts på ett par decennier. Även om markanvändningen och platsen har förändrats så finns arten ofta kvar någonstans i närheten.

Guckusko Annex-art

Guckusko eftersöktes på fem gamla lokaler där arten inte hade setts på länge. Vi kunde trots idogt letande inte återfinna den på någon av platserna. För att faktiskt få se arten åkte en grupp till en säkrare lokal där arten var i full blom och kunde där räkna till 1770 stjälkar. Vilken upplevelse!

Mellanlumner VU

Mellanlumner eftersöktes på elva lokaler och återfanns på fem av dem. Skogsbruksåtgärder låg bakom en del av de utgångna lokalerna då vi såg exempel på både avverkning, markberedning, planterad ungskog och gallrad skog med mycket röjningsris på marken. På andra platser var det igenväxning med framför allt blåbärsris som gjorde att det inte längre fanns lämplig miljö för lummern.

Cypresslumner VU

Cypresslumner eftersöktes på fem lokaler och återfanns på två av dem. Även här var det skogsbruksåtgärder och igenväxning som resulterat i att arten försvunnit.

Ryl EN

Ryl eftersöktes på tre lokaler och kunde inte återfinnas på någon av dem.

Knärot VU

Knärot eftersöktes på 17 lokaler och återfanns på fem av dem. På flera av de tidigare lokalerna hade skog avverkats och arten har inga förutsättningar att leva kvar. På en del lokaler kan arten nog mycket väl finnas kvar även om vi inte lyckades hitta den. Det är ju en ganska diskret art att leta efter.

Sanddådra VU

Sanddådra eftersökte vi på två lokaler. Vi misstänkte att arten hade gått ut då miljön förändrats avsevärt sedan arten senast sågs och så var också fallet.

Hartmanstarr VU

Hartmanstarr eftersöktes på en lokal och där kunde ca 100 strån räknas.

Strandviol VU

Strandviol eftersöktes på en lokal, Tingvallakärret i Dalum. Det är en för arten lite avvikande växtplats som utgörs av ett kärr. Arten växer ju annars främst vid sjöstränder. Uppskattningsvis 1000 plantor blommade fint på platsen.

Övriga fynd som gjordes när vi ändå var i farten

Drakblomma (EN) hade vi inte planerat att floravakta då den blommar först i slutet av juni. På en lokal råkade vi dock på den i fin blom och passade då på att räkna. Inte heller trubbdaggkåpa hade vi planerat att floravakta då vi inte kände att vi hade tillräcklig erfarenhet av arten. En eftermiddag fick vi dock besök av Anders Bertilsson som får sägas vara expert på daggekåpor. Tillsammans med honom eftersökte vi arten på två lokaler utan att hitta den. I stället hittade vi en ny lokal för arten i en välgkant.

Slåttergubbe (VU) och backsippa (VU) räknade vi där vi råkade hitta dem. Backsippa hittade vi på tio lokaler och slåttergubbe på nio lokaler.

Ett roligt fynd som gjordes var strimgröe. Marie Rönnbäck och Hanna Bragberg tog med sig ett gräs de inte förstod vad det var och på kvällen satt vi alla och kliade oss i huvudet och försökte reda ut vad det kunde vara. Efter att ha bläddrat igenom alla medhavda floror landade vi på att det nog var strimgröe och några dagar senare kunde det verifieras av Erik Ljungstrand vid herbariet i Göteborg.

Tack!

Stort tack till er som deltog, som kämpade er igenom långa inventeringsdagar i trassliga snår och stark sol! Tack till erfarna floravaktare som lärde upp nybörjare. Och tack för att ni bidrog till fin gemenskap.

Sofia Lund, Nationell samordnare för Floraväkteriet, 2021-08-31

Bilaga 3: Sammanfattning av floraväktarläger i Värmland 2021

Det andra av årets två floraväktarläger hölls i Sunne 4–8 augusti. Vi var tolv deltagare. Vi bodde på Gylleby vandrarhem utanför Sunne. Det var ett bra ställe där vi trots andra gäster alltid kunde hitta en plats att ostört ha genomgångar på.

På onsdagkvällen inledde vi med en genomgång om vad floraväktariet är, hur man gör och lite om de arter vi skulle jobba med under helgen. Flera deltagare var nybörjare som fick läras upp. Andra var erfarna floraväktare som kunde bidra med kunskap. En del hade haft en längre paus och behövde komma igång igen. Vi lärde av varandra när vi under dagarna åkte ut två och två åt olika håll och inventerade. På kvällarna summerade vi dagen, diskuterade svårigheter och planerade för nästa dag.

Den ursprungliga planen var att vi skulle fokusera på ävjepilört som växer på dyiga, tidvis blottade stränder. Vattenståndet under sommaren hade dock varit sådant att arten inte kommit upp i år. Veckan innan lägret kom dessutom stora regnmängder så vi styrde om och kom i stället att fokusera på daggvide och strandlumner. Vi rörde oss främst längs Klarälven. Men Värmland är stort så det blev en hel del bilkörning. För att få lite variation improviserade vi och använde oss av floraväktarappen. Med hjälp av den hittade vi andra arter i närheten som vi passade på att besöka. Det blev bland annat en hel del lokaler för knärot och mellanlumner och enstaka lokaler av en handfull andra arter.

Nedan ges en artvis sammanställning av våra besök. Totalt besöktes ungefär 130 lokaler. Vi var noggranna med att ta ordentliga koordinater och kunde på så sätt justera och precisera många floraväktarlokalerna vilket underlättar för framtida besök. Med detta nya data har också många äldre fynd i området kunnat valideras.

Daggvide VU

Lägrets främsta fokusart var daggvide. Daggvide växer på sandrevlar invid älven. Den naturliga successionen gör att revlarna där daggvide växer efter hand blir torrare och vegetationen tätare. Då kan daggvidet inte längre etablera nya plantor, de äldre plantorna blir kvar ett tag men skuggas efter hand ut av andra trädslag. Daggvide eftersöktes på 44 lokaler och återfanns på 25 av dem. En av lägrets värmländska deltagare fortsatte efter lägret med de lokaler vi inte hann eller kom åt. Sammantaget har vi nu en bra bild av artens aktuella förekomst i landskapet.

Strandlumner NT

En annan fokusart var strandlumner. Den växer på fuktig näringsfattig sand, dels vid sjöstränder där vattenståndet varierar över året och dels i tåker och vägkanter där människan skapat ytor med blottad sand. De antropogena växtplatserna är ofta tillfälliga då lummen inte klarar konkurrensen när annan växtlighet etablerar sig. Värmland kan vara det landskap i landet där strandlummen har tätast förekomst. Det

västliga läget gör att området är nederbördsrikt och här finns stora områden med sand. Under lägret besökte vi hela 50 lokaler för strandlummer. Flera av dem var nyfynd. Totalt hittades arten på 30 lokaler.

Mellanlummer VU

Även mellanlummer växer på sand men på torrare ställen, ofta i tallskog med gles markvegetation. Mellanlummer eftersöktes på tio lokaler och återfanns på samtliga. Dessutom hittades en ny lokal på andra sidan vägen från en av de befintliga lokalerna. På fyra av lokalerna räknades till 1000 skott eller mer.

Ryl EN

Ryl eftersöktes på två lokaler. På den ena lokalen var arten rapporterad 1982 och 1986. När vi kom fram till platsen kunde vi konstatera att granskogen var ungefär 35 år gammal, det vill säga den hade avverkats och planterats efter arten senast sågs. Vi kunde inte återfinna arten och utgår ifrån att lokalen är utgången. Den andra lokalen, vid en järnvägsvall i Kil, var däremot livskraftigt. Här räknades ca 1000 skott. Floraväktarna passade på att göra en floravårdande insats genom att släpa bort röjningsris som hade lämnats spritt över hela växtplatsen.

Sötgräs NT

Värmlands enda lokal för sötgräs utgörs av en skuggig, blockrik ravin i granskog. Den är lite krånglig att ta sig till men en grupp besökte ändå platsen och kunde räkna till 172 strån. Förekomsten har varit ganska stabil här sedan mitten av 1980-talet.

Knärot VU

Knärot är en art som går bra att floraväkta så länge det inte är snö på marken. Men nu i början av augusti när den blommar kan den vara lite lättare att hitta. Arten eftersöktes på sex lokaler och återfanns på fem av dem. Dessutom hittades arten på tre nya lokaler.

Strandviol VU

Strandviol hade blommat över sedan länge men det går bra att hitta och artbestämma arten även under sensommaren. Vi eftersökte strandviol på två lokaler och återfann den på båda, på den ena lokalen räknades till 60 plantor och på den andra 8 plantor.

Ljungögontröst VU

Två lokaler för ljungögontröst besöktes. Den ena låg utanför artens utbredningsområde och där misstänker vi att man från början gjort en felaktig artbestämning. Vi kunde inte återfinna arten på någon av lokalerna.

Mosippa EN

Augusti är inte rätt tid på året för att titta på mosippa men när vi ändå var i krokarna så passade vi på att titta till två lokaler för mosippa. På båda lokalerna kunde vi konstatera att arten fanns kvar med ett fåtal plantor.

Skogsklocka NT

När vi ändå var i närheten besökte vi en lokal för skogsklocka och kunde där räkna till tre stjälkar i en vägkant.

Klådris NT

Klådris floraväktades på två närliggande lokaler. Sammanlagt 132 plantor räknades.

Ullig hjärtstilla VU

En lokal för hjärtstilla besöktes och räknades. Den växte i en beteshage vid en prostgård. Frun i huset kunde berätta att arten funnits på plats länge. Hjärtstilla odlades som medicinalväxt i klosterträdgårdarna under medeltiden. Den spreds sedan till gårdsmiljöer. Den växer i näringsrik jord och behöver öppen mark för att gro. Arten är införd i landet. Den ena underarten, äkta hjärtstilla, infördes redan under medeltiden medan den andra, ullig hjärtstilla har kommit in i senare tid efter år 1800.

Lägreets två fokusarter daggvide (foto Dan Mangsbo) och strandlummer (foto Oscar Sävström). Daggvidet känns igen på de grådaggiga kvistarna. Strandlummer växer här i stor mängd invid en skogsbilväg.

Mellanlumner i bakgrunden och mattlumner i förgrunden. Foto Per Sundqvist.

Det blev en del vandringar längs Klarälvens stränder. Foto Per Sundqvist.

Tack!

Stort tack till er som deltog, som kämpade er igenom långa inventeringsdagar i trassliga snår och ibland långa vandringar! Tack till erfarna floraväktare som delade med sig av sin kunskap och lärde upp nybörjare! Tack till er nybörjare som spred entusiasm, engagemang och hopp för framtiden!

Sofia Lund, Nationell samordnare för Floraväktariet, 2021-09-01